

γειον Λεξ. Περίδ. Ἡπίτ. Μ. Ἐγκυκλ. β) Μέρος, ὅπου σταθμεύουν ἄμαξαι, ἄμαξοστάσιον Λεξ. Περίδ. Ἡπίτ.

άμαξάκι τό, κοιν.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἄμαξα ἢ ἀμάξι. Ἡ λ. καὶ παρὰ Δουκ.

Μικρὰ ἄμαξα. Συνών. ἄμαξοῦ, ἄμαξοῦδι.

άμαξάρις ὁ, Κεφαλλ. Κύπρ. — Λεξ. Λάουνδ. Περίδ. Βυζ.

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. ἄμαξάριος.

1) Ὁ ὁδηγῶν ἄμαξαν, ἡνίοχος Κύπρ. : Παροιμ. Ἀντί νὰ τρίζῃ τ' ἀμάξιν τρίζει ὁ ἄμαξάρις (ἀντί τοῦ πάσχοντος διαμαρτύρεται ὁ οὐδέν πάσχων. Ἐπὶ τοῦ ἀδίκως μεμψιμοιροῦντος). || Ποίημ.

Ἵς τὸν ἄμαξάριν ἔλεγον τ' ἄλογα νὰ βιάσῃ

Κύπρ. 2) Ὁ κατασκευάζων ἀμάξας, ἄμαξοπηγὸς Λεξ. Περίδ. Βυζ.

Πβ. ἄμαξᾶς, ἄμαξηλάρις, ἄμαξηλάτης, ἄμαξολόγος, καρροτσέρης.

άμαξᾶς ὁ, κοιν.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄμαξα ἢ ἀμάξι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. - ᾶς. Ἡ λ. καὶ παρὰ Βαΐγ.

1) Ὁ ὁδηγῶν ἄμαξαν, ἄμαξηλάτης κοιν. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Ἡπ. (Ἰωάνν.) 2) Παιδιά, ἥτις παίζεται ὡς ἐξῆς. Δέκα καὶ πλέον παιδιά προσλαμβάνουν ὀνόματα ἐκ τῶν μερῶν τῆς ἀμάξης, ἔπειτα δὲ εἰς τῶν παικτῶν διηγείται πεπλασμένην τινὰ διήγησιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρει τὰ μέρη ταῦτα προσπαθῶν διὰ τῆς συγχρόνου μνεΐας δύο μερῶν ἢ διὰ τῆς συχνῆς ἐπαναλήψεως τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος νὰ παραπλανήσῃ τοὺς παίκτας. Ἐκαστος τῶν ἄλλων παικτῶν ὀφείλει, ὅταν ἀκούσῃ μνημονεύμενον τὸ τῆς ἀμάξης μέρος, τοῦ ὁποίου ἔχει λάβει τὸ ὄνομα, νὰ ἐγερθῇ ἀμέσως καὶ ἀφοῦ κάμῃ μικρὰν κλίσιν τῆς κεφαλῆς, νὰ καθίσῃ. Ἐάν τις ἐξ αὐτῶν δὲν ἐγερθῇ ἀμέσως, τιμωρεῖται ὑποχρεούμενος νὰ μιμηθῇ φωνὰς ζῶων, νὰ ἀπαγγεῖλῃ φράσεις ἀσυναρτήτους κττ. καὶ ἔπειτα λαμβάνει τὴν θέσιν τοῦ διηγουμένου Πελοπν. (Ὀλυμπ.) 3) Ὁ κατασκευάζων ἀμάξας, ἄμαξοπηγὸς Λεξ. Γαζ. (λ. ἀμαξιεύς).

Πβ. ἄμαξάρις, ἄμαξηλάρις, ἄμαξηλάτης, ἄμαξολόγος, καρροτσέρης.

άμαξᾶ ἡ, Ἀθῆν. Θράκ. (Αἰν. Ἀδριανούπ.) κ.ά. ἄμαξᾶ Κύπρ. — Λεξ. Λάουνδ. Περίδ. Μ. Ἐγκυκλ. (λ. ἀμαξιά).

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀμάξι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. - ᾶς. Ἡ λ. καὶ παρὰ Σομ. Πβ. καὶ ἀρχ. οὐσ. ἀμαξεΐα.

Ποσόν, τὸ ὅποῖον δύναται νὰ φέρῃ μία ἄμαξα ἔνθ' ἄν. : Μία ἄμαξᾶ ξύλα Ἀθῆν. Ἀντὶ τοῦ χόρτου εἶνι μὲ ἀμαξᾶ Ἀδριανούπ. Συνών. ἀμάξι 1 β, ἀραμπαδᾶ.

άμαξηγὸς ὁ, ἀμάρτ. ἄμαξηὸς Μακεδ. (Ρουμλ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἄμαξα καὶ τοῦ ρ. ἄγω. Ὅτι ἡ λ. παλαιὰ δηλοῖ τὸ μεσν. Ἀμαξηγός.

Ὁδὸς δι' ἀμάξας, ἀμαξιτός. Συνών. ἀμαξική, ἀμαξόδρομος, ἀμαξόστρατα. Πβ. ἀμαξωτός. Ἡ λ. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀμαξηγὸ καὶ τοπων. Μακεδ.

άμαξηλάρις ὁ, Κύπρ. ἄμαξολάρις Κύπρ.

Ἐκ συμφύρ. τῶν οὐσ. ἀμαξηλάτης καὶ ἀμαξάρις. Ὁ τύπ. ἀμαξολάρις ἐνομίσθη σύνθετος καὶ διὰ τοῦτο

προσέλαβε τὸ ο ὡς κατ' ἐξοχὴν συνδετικὸν φωνῆεν. Πβ. ἀμοσκάλη, δι' ὃ ἰδ. ἀμασκάλη.

Ὁ ὁδηγῶν ἄμαξαν. : Παροιμ. Ἀντί νὰ τρίζῃ τ' ἀμάξιν τρίζ' ὁ ἄμαξηλάρις (ἀντί τοῦ πάσχοντος διαμαρτύρεται ὁ οὐδέν παθών. Ἐπὶ τοῦ ἀδίκως μεμψιμοιροῦντος. Πβ. ἀμαξάρις, ἀμαξηλάτης). || Ἄσμ.

Χαρίζω γῶν τοῦ νεόγαμπρου ἕνα χρυσὸν ζευκάριν τῷ ἀμάξιν σιεράμαξον μὲ τὸν ἄμαξηλάριν.

Πβ. ἀμαξάρις, ἀμαξᾶς, ἀμαξηλάτης, ἀμαξολόγος, καρροτσέρης.

άμαξηλάτης ὁ, Κύπρ. ἄμαξολάτης Κέρκ. ἄμαξουλάτης Δαρδαν. ἀμαξ'λάτ'ς Μακεδ. (Καταφύγ.) Πληθ. ἀμαξ'λάτ' Μακεδ. (Καταφύγ.)

Τὸ μεταγν. οὐσ. ἀμαξηλάτης. Ὁ τύπ. ἀμαξολάτης καὶ μεταγν. Πβ. Liddell - Scott - Jones λ. ἀμαξηλάτης καὶ Γ' Χατζιδ. ΜΝΕ 1,245. Ὁ πληθ. ἀμαξ'λάτ' ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ἀμαξηλάτοι κατὰ τὰ εἰς - ᾶτος.

Ἀμαξηλάρις, ὃ ἰδ., ἔνθ' ἄν. : Παροιμ. Ἀντί νὰ τρίζῃ τ' ἀμάξι τρίζει ὁ ἀμαξουλάτης (ἀντί τοῦ πάσχοντος διαμαρτύρεται ὁ οὐδέν παθών. Ἐπὶ τοῦ ἀδίκως μεμψιμοιροῦντος. Συνών. παροιμ. ἀντί νὰ μουγγήσῃ τὸ βόδι μουγγᾶ τ' ἀμάξι. Πβ. ΝΠολίτ. Παροιμ. 2,323) Δαρδαν. || Ἄσμ.

Χαρίζω τῷ τοῦ νεόγαμπρου ἕναν καλὸν ζευκάριν ἀμάξιν σιερότροχον μὲ τὸν ἄμαξηλάτην

Κύπρ.

άμαξηλή ἡ, Λεξ. Γαζ. (λ. ἀμαξιά) ἄμαξηλεῖα Λεξ. Γαζ. (λ. ἀρματροχιά).

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἀμαξηλὸς οὐσιαστικοποιηθέντος.

Ἴχνος τροχῶν ἀμάξης, ἀμαξοτροχιά. Ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀμαξηλὸς τοπων. Μακεδ.

άμάξι τό, ἀμάξιν Κύπρ. Χίος ἀμάξι κοιν. ἀμάξ' βόρ. ἰδιώμ. ἀμάξ' Καπ. (Ἀνακ. Ἀξ. Ἀραβάν. Μισθ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὐσ. ἀμάξιον. Ἡ λ. καὶ παρὰ Δουκ.

1) Ὁχημα πρὸς μεταφορὰν πραγμάτων ἢ ἀνθρώπων συρόμενον ὑπὸ βοῶν ἢ ἵππων κοιν. καὶ Καπ. (Ἀνακ. Ἀξ. Ἀραβάν. Μισθ.) : Πῆρα ἕνα ἀμάξι νὰ πάω 'ς τὸ σταθμὸ κοιν. Τὸ φόρτωμαν τοῦ ἀμαξιοῦ Κύπρ. Τοῦ πε τὰ ἐξὶ ἀμάξια (τὸν καθύβρισε. Ἐν τῇ φρ. παρετυμολογήθη τὸ ἐξ πρὸς τὸ ἐξί, ἀντί τὰ ἐξ ἀμάξης. Πβ. ἄμαξα καὶ ΑΧατζῆν ἐν Ἐπετ. Ἐταιρ. Βυζαντ. Σπουδ. 7 (1930) 238). Τοῦ φώναξι τὰ ἐξ' ἀμάξια Ἡπ. (Ἰωάνν.) || Παροιμ. Ὁ Τοῦρκος πέ τ' ἀμάξ' πᾶν τὸ λαγὸ (διὰ τῆς ἐπιμονῆς ἐπιτυγχάνει τις καὶ ὑπερникᾶ μεγάλας δυσκολίας) Θράκ. (Σαρεκκλ.) κ. ἂ. Ἀντί νὰ τρίζῃ ὁ ζυγὸς τρίζει τ' ἀμάξι (ἰδ. συνών. παροιμ. ἐν λ. ἀμαξάρις, ἀμαξηλάρις, ἀμαξηλάτης) ΝΠολίτ. Παροιμ. 2,322 || Αἰνιγμ.

Ἀμάξι σιδεράμαξο καὶ σιδεροτροχᾶτο

ἀμάξι ἀρκουδόροφο καὶ φιδοκεφαλᾶτο

(ἢ χελώνη) Α.Ρουμελ. (Σωζόπ.) || Ἄσμ.

Γυρίζ' ὁ νοῦς μου πάνω της σὰν τὸν τροχὸν 'ς τ' ἀμάξιν

Κύπρ. Συνών. ἀραμπᾶς. β) Φορτίον ὅσον χωρεῖ μία ἄμαξα Εὐβ. Θράκ. (Σαρεκκλ.) : Ἀγόρασε δυὸ ἀμάξια ξύλα Σαρεκκλ. || Ἄσμ.

Ποῦ νὰ βρῶ ἀμάξι τὸ κερί, ἀμάξι τὸ λιβάνι

καὶ τὰ βουβαλοδέσματα νὰ κουβαλῶ τὸ λάδι ;

(Πβ. ΑΧατζήν εν 'Επετ. 'Εταιρ. Βυζαντ. Σπουδ. 7 (1930) 238) Εὔβ. Συνών. *άμαξιά, άραμπαδία*. 2) Αὐτοκίνητον σύνηθ. 3) 'Ο άστερισμός της Μεγάλης 'Αρκτου, άρχ. 'Αμαξα Σκίαθ. — Λεξ. Βυζ. Πβ. ΝΠολίτ. Μελέτ. 15.

Πβ. *άμαξα*.

άμαξιτικά τά, κοιν.

Τὸ οὐδ. τοῦ ἐπιθ. **άμαξιτικός* οὐσιαστικοποιηθέν.

'Η εἰς τὸν άμαξηλάτην διδομένη άμοιβή, άμαξαγώνιον.

άμαξική ή, άμάρτ. *άμαξ'κή* Θράκ. (Σουφλ.)

Τὸ μεταγν. ἐπιθ. *άμαξικός* οὐσιαστικοποιηθέν.

'Οδός δι' άμάξας, άμαξιτός. Συνών. *άμαξηγός, άμαξόδρομος, άμαξόστρατα*. 'Η λ. καὶ ὡς τοπων. Ρόδ. Σύμ.

άμαξικό τό, άμάρτ. *άμαξ'κό* Στερελλ. (Λεπεν.)

Τὸ οὐδ. τοῦ μεταγν. ἐπιθ. *άμαξικός* οὐσιαστικοποιηθέν.

'Επιμήκης καὶ βαθεΐα ἔκτασις ἐν τῇ πεδιάδι.

άμαξιλλάρωτος ἐπιθ. Λεξ. Μ. 'Εγκυκλ.

'Εκ τοῦ στερητ. *ά-* καὶ τοῦ ἐπιθ. **μαξιλλάρωτος* <*μαξιλλάρων*ω.

'Εν τῇ γλώσση συνήθως τῶν θεάτρων, ὁ μὴ άποδοκιμασθεὶς διὰ μαξιλλάρωματος, ἥτοι ἔκσφενδονίσεως μαξιλλαρίων ὑπὸ τῶν θεατῶν, ἐπὶ ἡθοποιοῦ ἢ θεατρικοῦ ἔργου.

άμαξοβέργι τό, άμάρτ. *άμαξοβέργιν* Κύπρ.

'Εκ τῶν οὐσ. *άμάξι* καὶ *βεργί*.

Μακρὰ καὶ λεπτή ράβδος φέρουσα εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον κέντρον, διὰ τῆς ὁποίας ὁ άμαξηλάτης ὁδηγεῖ τοὺς βοῦς. Συνών. *βουκέντρα βουκέντρι*.

άμαξόδρομος ὁ, Λαρδαν. Κύπρ.

'Εκ τῶν οὐσ. *άμάξι* καὶ *δρομός*.

**Αμαξική*, ὁ ἰδ.

άμαξολόγος ὁ, Πελοπν. (Λακων. Πλάτσ.)

'Εκ τοῦ οὐσ. *άμάξι* καὶ τοῦ -*λόγος*, περὶ οὗ ὡς παραγωγικῆς καταλ. ἰδ. Γ. Χατζιδ. ἐν 'Αθηνᾷ 22 (1910) 247.

'Ο ὁδηγῶν άμαξαν ἐνθ' άν. : Παροιμ. *'Αδὺς νὰ τρίζη τ' άμάξι τρίζει ὁ άμαξολόγος* (διὰ τὴν σημ. ἰδ. *άμαξάρις*) Πλάτσ. Πβ. *άμαξάρις, άμαξᾶς, άμαξηλάρις*.

άμαξόπορτα ή, Λεξ. Πόππλετ.

'Εκ τῶν οὐσ. *άμαξα* ἢ *άμάξι* καὶ *πόρτα*.

Θύρα μεγάλη, διὰ τῆς ὁποίας δύναται νὰ εἰσέλθῃ άμαξα.

άμαξόστρατα ή, Θράκ. Κύπρ. — Λεξ. Γαζ. (λ. *άμαξήλατος*).

Τὸ μεσν. οὐσ. *άμαξόστρατα*.

**Αμαξική*, ὁ ἰδ., ἐνθ' άν. : *Μέσ' 'ς τὴν άμαξόστραταν φαίνονται οἱ άρνέρες τ' άμαξιῶ ποῦ πέρασεν (άρνέρες = ἵχνη τῶν τροχῶν)* Κύπρ.

άμαξοῦ ή, Κύπρ.

'Εκ τοῦ οὐσ. *άμάξι* καὶ τῆς ὑποκοριστικῆς καταλ. -*οῦ*, περὶ ἧς ἰδ. ΣΜενάρδ. ἐν 'Αθηνᾷ 22 (1910) 123 καὶ 'Επιστ. 'Επετ. Πανεπ. 9 (1912,3) 139.

Μικρὰ άμαξα. Συνών. *άμαξάκι, άμαξοῦδι* 1.

άμαξοῦδι τό, Θράκ. *άμαξοῦδ'* Θράκ. (Αἰν.) *άμαξοῦιν* Κύπρ.

'Εκ τοῦ οὐσ. *άμάξι* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -*οῦδι*.

1) Μικρὰ άμαξα Θράκ. (Αἰν.) : *Κ'βανοῦσι χῶμα μ' ένα άμαξοῦδι (κ'βανοῦσε = μετέφερε)*. Συνών. *άμαξάκι, άμαξοῦ*. 2) 'Αμαξα συρομένη διὰ χειρὸς, χειράμαξα Κύπρ. : 'Ασμ.

'Εγρὲς ἐπῆα τδ' ηῦρα τὴν μὲ τὸ πονκαμισοῦιν τδ' ἐξήχασα τὲς φυλατῶδες ποῦ 'τραῦουν άμαξοῦιν.

άμαξούλευτος ἐπιθ. Ἰων. (Κρήν.)

'Εκ τοῦ στερητ. *ά-* καὶ τοῦ ἐπιθ. **μαξούλευτος* <*μαξούλεω*ω.

'Ο μὴ προσοδοφόρος, ἄκαρπος : *'Αμπέλι άμαξούλευτο*. Γῆ άμαξούλευτη.

άμαξωτός ἐπιθ. λόγ. σύνηθ. *άμαξοντός* Λέσβ. (Πάμφιλ.)

'Εκ τοῦ άρχ. ἐπιθ. *άμαξιτός*. 'Ο μετασχηματισμός κατὰ τὰ πολλὰ ἐπιθ. εἰς -*ωτός*.

'Ο δι' οὗ διέρχεται άμαξα, ἐπὶ ὁδοῦ : *'Αμαξωτός δρόμος*. Πβ. *άμαξηγός, άμαξική, άμαξόδρομος, άμαξόστρατα*.

άμάπ-πωτος ἐπιθ. Κύπρ.

'Εκ τοῦ στερητ. *ά-* καὶ τοῦ ἐπιθ. **μαπ-πωτός* <*μαπ-πών-νω*ω.

'Αμεταχειρίστος, ἀτριβής, ἐπομένως νέος, καθαρός, ἐπὶ ἐνδύματος : *Τὰ ροῦχα του ἔχει τα άμάπ-πωτα*. Συνών. *άμάκ-κωτος, άτσαλάκωτος*.

-αμάρα κατάλ. παραγωγική κοιν.

'Εκ τοῦ οὐσ. *σιχαμάρα*, ὁ ἀπὸ τοῦ *σιχαμός* καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -*άρα*. Πβ. ΓΧατζιδ. ἐν Λεξικογρ. 'Αρχ. 6 (1923) 22, 'ΑνθΠαπαδοπ. Γραμμ. βορ. ἰδιωμ. 112 καὶ KDieterich ἐν Balkan - Archiv 4 (1928) 125.

Χρησιμεῖ πρὸς σχηματισμὸν ἐξ ἐπιθέτων ἀφηρημένων ὀνομάτων δηλούντων πάθος, οἷον : *άγαθός-άγαθαμάρα, κονλός - κονλαμάρα, κοντός - κονταμάρα, λωλός - λωλαμάρα, μουρλός - μουρλαμάρα, τρελλός - τρελλαμάρα*.

άμαράγγευτος ἐπιθ. άμάρτ. *άμαράγευτος* Κρήτ.

'Εκ τοῦ στερητ. *ά-* καὶ τοῦ ἐπιθ. **μαραγγευτός* <*μαραγγεύω*ω.

'Ο μὴ κατασκευασθεὶς ἢ ὁ μὴ κατειργασμένος ὑπὸ τέκτονος.

άμαράγγιαστος ἐπιθ. πολλαχ. *άμαράγγιαστους* βόρ. ἰδιώμ. *άμαράτζαστος* Εὔβ. (Κονίστρ.) — Λεξ. Λάουνδ.

'Εκ τοῦ στερητ. *ά-* καὶ τοῦ ἐπιθ. **μαραγγιάστος* <*μαραγγιάζω*ω. 'Η λ. ὑπὸ τὸν τύπ. *άμαράντζιαστος* καὶ παρὰ Σομ.

